

๐๓๐ การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้อง
กับสินบน

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม (สวส.) เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลอยู่ในกำกับของนายกรัฐมนตรี จัดตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๖๒ เริ่มมีบุคลากรระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเมื่อต้นปี ๒๕๖๔ ตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยง(เกี่ยวข้องกับสินบน) ซึ่งความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการเป็นความเสี่ยงประเภทหนึ่งที่สำคัญต่อการดำเนินงานของ สวส. แม้ข้อเท็จจริงยังไม่ปรากฏว่ามีกรรับสินบนก็ตาม โดย สวส. ได้มีการติดตาม ควบคุม และรายงานความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับขนาด ความซับซ้อน และการดำเนินงานของ สวส. เป็นสำคัญ

๑. สถานการณ์ปัญหา

- ๑.๑ เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการพิจารณาออกใบอนุญาตไม่เพียงพอ
- ๑.๒ เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอการออกตรวจเยี่ยมวิสาหกิจเพื่อสังคม
- ๑.๓ ผู้ปฏิบัติงานและคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างขาดความรู้ ความชำนาญในการดำเนินงาน อาจมีประเด็นผลประโยชน์ในการจัดซื้อจัดจ้าง
- ๑.๔ ผู้ประเมินและผู้ถูกประเมินผลการดำเนินงานประจำปียังไม่มีความเข้าใจมาตรฐานการประเมินของ สวส. อย่างชัดเจน

๒. ระบุความเสี่ยงการทุจริต

การระบุความเสี่ยงให้ระบุรายละเอียด รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงด้านการทุจริต โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงด้านการทุจริตนั้นอยู่แล้ว และนำข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวมาพิจารณาประเภทความเสี่ยงการทุจริต ดังนี้

ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	ความหมาย
Know Factor	ความเสี่ยงที่เคยเกิดมาก่อนหรือคาดว่าจะมีโอกาสสูงที่จะเกิดขึ้น
Unknow Factor	ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิดหรือมีประวัติมาก่อนแต่มีความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการพยากรณ์ในอนาคต

ตารางระบุความเสี่ยงการทุจริต (know factor และ Unknow factor)

โอกาส/ความเสี่ยงต่อการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
	know factor ความเสี่ยงที่เคยเกิด	Unknow factor ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิด
<u>๑.การอนุมัติอนุญาตตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘*</u> เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการพิจารณาออกใบอนุญาตไม่เพียงพอ อาจเกิดความล่าช้าในการออกใบอนุญาต		/

โอกาส/ความเสี่ยงต่อการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
	know factor ความเสี่ยงที่เคยเกิด	Unknow factor ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิด
<p><u>๒.การใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ</u></p> <p>เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอในการออกไปตรวจเยี่ยม/ให้คำแนะนำและติดตามผลงานของวิสาหกิจเพื่อสังคม ทำให้วิสาหกิจเพื่อสังคมได้รับบริการไม่ทั่วถึง</p> <p><u>๓.การจัดซื้อจัดจ้าง</u></p> <p>ผู้ปฏิบัติงานและคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างขาดความรู้ ความชำนาญ ในการดำเนินงาน ทำให้การดำเนินงานมีข้อผิดพลาดได้และอาจมีประเด็นผลประโยชน์ในการจัดซื้อจัดจ้าง</p> <p><u>๔. การบริหารงานบุคคล</u></p> <p>ผู้ประเมินและผู้ถูกประเมินผลการดำเนินงานประจำปียังไม่มีความเข้าใจมาตรฐานการประเมินของ สวส. อย่างชัดเจน ทำให้เกิดความสับสนกันในแต่ละส่วนงาน</p>	/	/

๓. เกณฑ์ในการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงและประพหุติมิชอบ

พิจารณาเงื่อนไขในการกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยง ๒ มิติ คือ โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบของความเสี่ยง (Impact) เพื่อกำหนดระดับความเสี่ยง (Level of Risk)

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเป็นข้อมูลในการตัดสินใจจัดการกับความเสี่ยง โดยการพิจารณาถึงโอกาสในการเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) การวิเคราะห์สามารถเป็นได้ทั้งการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative) กึ่งปริมาณ (Semi-Quantitative) เชิงปริมาณ (Quantitative) หรือผสมผสานกันไป

กระบวนการประเมินความเสี่ยงของสำนักงาน จะทำการวิเคราะห์โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) อันเนื่องมาจากความเสี่ยง

โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) หมายถึง การประเมินโอกาส ของการที่แต่ละเหตุการณ์จะเกิดขึ้น โดยการพิจารณาจากสถิติการเกิดเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน หรือการคาดการณ์ล่วงหน้าของโอกาสที่จะเกิดในอนาคต โดยมีระดับคะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน	โอกาสที่จะเกิด
๕	มีโอกาสเกิดเหตุการณ์ทุจริตขึ้นสูงมาก
๔	มีโอกาสเกิดเหตุการณ์ทุจริตขึ้นสูง
๓	มีโอกาสเกิดเหตุการณ์ทุจริตขึ้นบ้าง
๒	มีโอกาสเกิดเหตุการณ์ทุจริตขึ้นน้อย
๑	มีโอกาสเกิดเหตุการณ์ทุจริตขึ้นยาก

ผลกระทบ (Impact) หมายถึง ความเสียหายที่จะเกิดขึ้น หากความเสี่ยงนั้นเกิดขึ้น เป็นการพิจารณาระดับความรุนแรงและมูลค่าความเสียหายจากความเสี่ยงที่คาดว่าจะได้รับ โดยมีระดับคะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน	ผลกระทบ
๕	ความเสียหายด้านชื่อเสียงและงบประมาณสูง
๔	ความเสียหายด้านชื่อเสียงและงบประมาณปานกลาง
๓	ความเสียหายด้านชื่อเสียงและงบประมาณน้อย
๒	ความเสียหายด้านชื่อเสียงและงบประมาณน้อยที่สุด
๑	ไม่เกิดความเสียหายด้านชื่อเสียงและงบประมาณ

ระดับความเสี่ยง (Risk Level) กำหนดค่าเท่ากับผลคูณของระดับโอกาสที่ความเสี่ยงอาจเกิดขึ้น (Likelihood) และระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) อันเนื่องมาจากความเสี่ยง

ระดับความเสี่ยง (Risk Level) = ระดับโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) × ระดับผลกระทบ (Impact) ซึ่งระดับความเสี่ยงแบ่งตามความสำคัญเป็น ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับความเสี่ยง	ระดับคะแนน	ความหมาย
สูงมาก (Extreme)	๑๗-๒๕	ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ จำเป็นต้องเร่งจัดการความเสี่ยงในทันที เพื่อให้ความเสี่ยงต่ำลง และอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ในที่สุด
สูง (High)	๑๐-๑๖	ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ โดยต้องเฝ้าระวัง และจัดการความเสี่ยง เพื่อให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ต่อไป
ปานกลาง (Medium)	๖-๙	ระดับที่พอยอมรับได้ แต่ต้องใช้ความพยายามที่จะลดความเสี่ยงที่จะลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่น้อยลงต่อไป
น้อย (Low)	๑-๕	ระดับที่ยอมรับได้ โดยใช้วิธีควบคุมปกติในขั้นตอนการปฏิบัติงานที่กำหนด และติดตามระดับความเสี่ยงตลอดระยะเวลาการปฏิบัติงาน

สำนักงาน ได้พิจารณาคัดเลือกความเสี่ยงตั้งแต่ระดับคะแนน ๑๐ - ๒๕ เพื่อนำมาเข้าสู่

กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อจัดการและควบคุมความเสี่ยงให้ลดลง ส่วนความเสี่ยงในระดับค่า ๙ และที่ต่ำกว่า ถือว่าเป็นความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้

๔. เมทริกซ์ระดับความเสี่ยง

โดยการนำความเสี่ยงการทุจริต มาทำการหาค่าความเสี่ยงรวม ซึ่งได้จากการนำระดับโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) × ระดับผลกระทบ (Impact)

แผนภูมิแสดงความเสี่ยง (Risk Matrix)

ระดับการยอมรับความเสี่ยง (Degree of Acceptance)

โอกาส ผลกระทบ	เกิดขึ้นยาก (๑)	เกิดขึ้นน้อย (๒)	เกิดขึ้นบ้าง (๓)	เกิดขึ้นสูง (๔)	เกิดขึ้นสูงมาก (๕)
สูงมาก (๕)	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
สูง (๔)	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
ปานกลาง (๓)	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
น้อย (๒)	๒	๔	๖	๘	๑๐
น้อยมาก (๑)	๑	๒	๓	๔	๕

- 1) ระดับความเสี่ยง 17 - 25 คะแนน (สูงมาก) ต้องกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด
- 2) ระดับความเสี่ยง 10 - 16 คะแนน (สูง) ต้องเฝ้าระวัง
- 3) ระดับความเสี่ยง 6 - 9 คะแนน (ปานกลาง) พิจารณายอมรับได้ใช้วิธีควบคุมปกติ
- 4) ระดับความเสี่ยง 1 - 5 คะแนน (ต่ำ) ไม่ต้องมีการควบคุม

เมื่อนำคะแนนระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ของความเสี่ยงแต่ละรายการประจำปีนั้น ๆ มาเปรียบเทียบกับระดับความเสี่ยงที่ได้ประเมินไว้ของความเสี่ยงและสาเหตุแล้วจะทราบได้ว่าความเสี่ยงที่ประเมินไว้นั้นจัดอยู่ในกรณีใด ดังนี้

๑. ความเสี่ยงที่ต้องกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด (ระดับความเสี่ยง ๑๖-๒๕ คะแนน) เป็นระดับความเสี่ยงที่สูงถึงสูงมาก และเกินระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ซึ่งจะต้องบริหารความเสี่ยงทันที โดยผู้บริหารต้องกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด

๒. ความเสี่ยงที่ต้องเฝ้าระวัง (ระดับความเสี่ยง ๑๐-๑๕ คะแนน) เป็นความเสี่ยงปานกลาง และมีระดับความเสี่ยงที่พอยอมรับได้ ซึ่งจะต้องบริหารความเสี่ยงโดยผู้บริหารให้ความสนใจเฝ้าระวังเพื่อควบคุมและพยายามลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

๓. ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (ระดับความเสี่ยง ๖-๙ คะแนน) เป็นความเสี่ยงที่น้อย หรือมีระดับความเสี่ยงที่พอจะยอมรับได้ แต่ต้องพยายามควบคุม มีเอกสารมาตรฐาน หรือมีมาตรการเพื่อกำหนดการปฏิบัติงาน เพื่อไม่ให้ความเสี่ยงเคลื่อนย้ายสู่ระดับที่สูงขึ้น

๔. ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ โดยไม่ต้องมีการควบคุมความเสี่ยง (ระดับความเสี่ยง ๑-๕ คะแนน) ใช้วิธีควบคุมตามกระบวนการทำงานปกติ ไม่ต้องมีการจัดการเพิ่มเติม เป็นความเสี่ยงที่มีระดับความเสี่ยงน้อยมาก

๕. การประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตและประพฤตินิชอบ

โดยมีการนำค่าความเสี่ยงรวมมาทำการประเมินการควบคุมการทุจริตว่า มีระดับการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับใด เมื่อเทียบกับคุณภาพการจัดการ

ความเสี่ยงการทุจริต		ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ระดับต่ำ	ระดับปานกลาง	ระดับสูง/สูงมาก
คุณภาพการจัดการ	ดี	ต่ำ	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง
	พอใช้	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง	ค่อนข้างสูง
	อ่อน	ปานกลาง	ค่อนข้างสูง	สูง

ความหมายของคุณภาพการจัดการ

- ดี : จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงผู้ให้บริการหรือองค์กร ไม่มีผลเสียทางการเงิน
 พอใช้ : จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ให้บริการหรือองค์กรแต่ยอมรับได้
 อ่อน : จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อย มีผลกระทบถึงผู้ให้บริการและยอมรับไม่ได้

๖. มาตรการจัดการความเสี่ยงและป้องกันการทุจริตและประพฤติ

มิชอบ กรณีที่ประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตแล้วพบว่า กระบวนการงานใดมีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริตสูงหรือปานกลาง ให้จัดทำมาตรการจัดการความเสี่ยงและป้องกันการทุจริตตามลำดับความรุนแรง

การประเมินความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยงด้านการทุจริตของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม ประจำปี ๒๕๖๗

ประเด็นความเสี่ยง : การทุจริตและการประพฤติมิชอบของสำนักงานฯ

กระบวนการ/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต		สถานะความเสี่ยง				เมทริกซ์ระดับความเสี่ยง			คุณภาพการ จัดการ	ค่าประเมินการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริต		
	Know Factor	Unknow Factor	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง	ระดับ โอกาส ที่จะเกิด	ระดับ ผล กระทบ	ค่า ความ เสี่ยง รวม		ต่ำ/ ค่อนข้างต่ำ	กลาง	สูง/ สูงมาก
๑. เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการพิจารณาออกใบอนุญาตไม่เพียงพออาจเกิดความล่าช้าในการออกใบอนุญาต		✓		✓			๒	๔	๘	ปานกลาง		✓	
๒. เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอในการออกไปตรวจเยี่ยม/ให้คำแนะนำและติดตามผลงานของวิสาหกิจเพื่อสังคมทำให้วิสาหกิจเพื่อสังคมได้รับบริการไม่ทั่วถึง		✓		✓			๒	๔	๘	ปานกลาง		✓	
๓. ผู้ปฏิบัติงานและคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างขาดความรู้ความชำนาญ ในการดำเนินงาน ทำให้การดำเนินงานมีข้อผิดพลาดได้ อาจมีประเด็นผลประโยชน์ในการจัดซื้อจัดจ้าง		✓		✓			๒	๔	๘	ปานกลาง		✓	
๔. ผู้ประเมินและผู้ถูกประเมินผลการดำเนินงานประจำปียังไม่มี ความเข้าใจมาตรฐานการประเมิน		✓		✓			๒	๔	๘	ปานกลาง		✓	

ของ สวส. อย่างชัดเจนทำให้เกิด ความลดหลั่นกันในแต่ละส่วนงาน														
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ระดับความเสี่ยง	ระดับคะแนน	ความหมาย
สูงมาก (Extreme)	๑๗-๒๕	ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ จำเป็นต้องเร่งจัดการความเสี่ยงในทันทีเพื่อให้ความเสี่ยงต่ำลง และอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ในที่สุด
สูง (High)	๑๐-๑๖	ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ โดยต้องเฝ้าระวัง และจัดการความเสี่ยงเพื่อให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ต่อไป
ปานกลาง (Medium)	๖-๙	ระดับที่พอยอมรับได้ แต่ต้องใช้ความพยายามที่จะลดความเสี่ยงที่จะลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่น้อยลงต่อไป
น้อย (Low)	๑-๕	ระดับที่ยอมรับได้ โดยใช้วิธีควบคุมปกติในขั้นตอนการปฏิบัติงานที่กำหนด และติดตามระดับความเสี่ยงตลอดระยะเวลาการปฏิบัติงาน

มาตรการจัดการความเสี่ยงและป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ความเสี่ยง	กิจกรรมการดำเนินการในการบริหารจัดการความเสี่ยง
๑. เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการพิจารณาออกใบอนุญาตไม่เพียงพอ อาจเกิดความล่าช้าในการออกใบอนุญาต	๑. ใช้ระบบ E Service ในการรับข้อมูลและออกใบอนุญาต
๒. เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอในการออกไปตรวจเยี่ยม/ให้คำแนะนำและติดตามผลงานของวิสาหกิจเพื่อสังคมทำให้วิสาหกิจเพื่อสังคมได้รับบริการไม่ทั่วถึง	๒. ใช้การติดต่อและเชิญชวนวิสาหกิจผ่านระบบ ZOOM เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้วิสาหกิจมีส่วนร่วมเข้าร่วมอย่างทั่วถึง รวดเร็ว เท่าเทียม

<p>๓. ผู้ปฏิบัติงานและคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างขาดความรู้ ความชำนาญ ในการดำเนินงานทำให้การดำเนินงานมีข้อผิดพลาดได้</p>	<p>๓.๑ อบรมเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างฯ ตามแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคล ๒๕๖๗ ๓.๒ ให้มีการตรวจสอบตามสายบังคับบัญชาการจัดซื้อจัดจ้างตามลำดับชั้น การบังคับบัญชาก่อนการอนุมัติ ๓.๓ การเบิกจ่ายเงินให้ดำเนินการโดยระบบKTB ของธนาคารกรุงไทย เพื่อให้ถูกต้อง</p>
<p>๔. ผู้ประเมินและผู้ถูกประเมินผลการดำเนินงานประจำปียังไม่มี ความเข้าใจ มาตรฐานการประเมินของ สวส. อย่างชัดเจนทำให้เกิดความลดหล่นกันในแต่ละส่วนงาน</p>	<p>๔.๑ อบรมชี้แจงผู้ประเมินและผู้ถูกประเมินผลให้เข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐาน ในการประเมินผลประจำปีของ สวส. ตามเอกสารที่เกี่ยวข้อง ๔.๒ ปรับปรุงหลักเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจน</p>